

VANHA SOTILAS LÄNSI-GÖTANMAALTA

Lilja-suvun kantaisän jäljillä

Aino Kinnunen

Jo kauan on ollut tiedossa, että Lilja-sukuseuramme päähaaran kantaisä on Kuopion komppaniassa Sänkimäellä numerolla 71 palvellut sotilas nimeltä Lars Lilia, joka sai vaimonsa Anna Pitkäsen kanssa Sänkimäellä ainakin viisi lasta vuosien 1723 ja 1730 välillä. Larsin syntyperä on ollut toistaiseksi arvailujen varassa, ja harrastelevana sukututkijana yritin saada vähän lisävaloa asiaan. Tässä kirjoituksessa kerron löytämistäni tiedonjyvistä.

Lars sai Kuopion komppaniasta eron ”ikänsä ja sairaalloisuutensa” vuoksi vuonna 1730, ja kyseisessä katselmusluettelossa lukee hänen nimensä perässä ”Swänsk”. Rippikirjassa puolestaan hänen tittelinsä on ”gl Svenska Soldaten”. Näiden tietojen perusteella voidaan siis olettaa Lars Lilian olleen syntyjään Ruotsin emämaan puolelta. Hautaustieto vuodelta 1743 antaa vielä lisävihjettä Larsin syntypaikasta, sillä hänen kohdalleen on kirjattu huomautus ”ifrån Wästergötan” (Kuva 1.). Tämän tiedon mukaan Lars siis olisi saapunut Sänkimäelle Länsi-Götanmaalta.

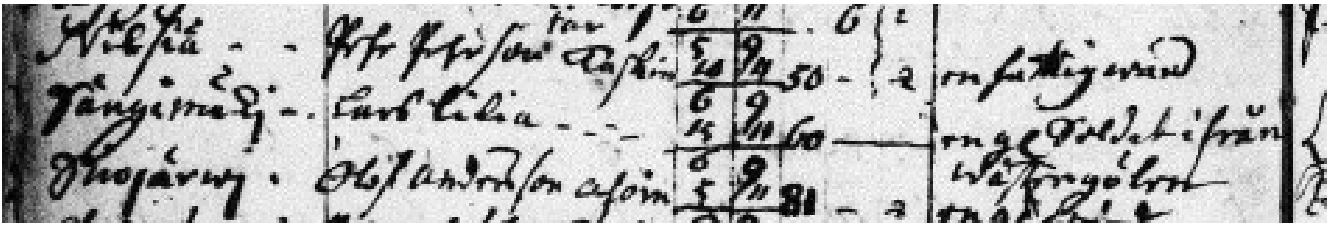
Tiedossa on, että Savon rykmenttiä täydennettiin vuoden 1721 jälkeen Länsi-Götanmaan kolmikasratsuväkirykmentistä. Tästä voi lukea lisää mm. Blomqvistin artikkelista ”Transport av manskap från Svenska regementen till Finland 1721”, joka on saatavissa osoitteessa: <http://www.genealogia.fi/hakem/regem/indexr.htm>. Kyseinen kolmikasratsuväkirykmentti oli yksi lukuisista lisäjoukko-osastoista, joita perustettiin suuren pohjan sodan kuluessa. ”Kolmikas” tarkoittaa sitä, että kolme ruotua yhteisvoimin varusti yhden ylimääräisen sotamiehen sen lisäksi, että kukin ruotu varusti normaalisti yhden miehen. Rauhan solmimisen jälkeen ylimääräiset joukko-osastoista kävivät tarpeettomiksi, ja suurin osa niistä lakkautettiin. Osa miehistä sai eron ja osa siirrettiin täydentämään sodassa kovasti kärsineitä kantarykmenttejä. Blomqvist on tutkimuksissaan todennut, että suomalaisrykmentteihin siirrettiin syksyllä 1721 neljästä silloin lakkautetusta ruotsalaisrykmentistä yli 2300 sotamiestä. Länsi-Götanmaan kolmikasrykmentti purettiin Gävlessä 19. syyskuuta 1721. Kolmasosa rykmentin sellaisista kelvollisista miehistä, joilla ei ollut omaa taloa, sijoitettiin Porin jalkaväkirykmenttiin ja loput kaksi kolmasosaa Savon jalkaväkirykmenttiin. Voidaan siis pitää todennäköisenä, että Lars Lilia kuului juuri tähän Savoön sijoitettuun joukkoon.

Lähdin virtuaaliselle seikkailulle Ruotsin valtionarkistoon, mistä onneksemme löytyvät digitoituna Länsi-Götanmaan kolmikasratsuväkirykmentin katselmusrullat useilta vuosilta. Kävin läpi viimeisen pidetyn katselmusluettelon ennen rykmentin hajottamista vuonna 1721, ja löysin vain yhden Lars Lillia-nimisen miehen. Tämä kyseinen Lars palveli numerolla 3 ratsumestari Valentin Johan von Krüdenersin komppaniassa. Aiemmista katselmusluetteloista selviää, että Lars oli pestattu armeijaan noin vuonna 1715 toisen Lars Lillia-nimisen miehen tilalle. Sotilasnimi Lillia siis mitä ilmeisimmin periytyi vanhemmalta Larsilta nuoremmalle. Viimeisessä katselmuksessa kerrotaan, että Lars olisi syntynyt Länsi-Götanmaan Skaraborgin läänissä, Kåkindin kihlakunnassa Rydin pitäjässä (Kuva 2.). Wikipediasta saattaa lukea, että Skaraborgin lääni sijaitsi suurten järvien Vänernin ja Vätternin välisellä alueella, ja muodosti Länsi-Götanmaan maakunnan itäisen osan (Kuva 3.). Vuonna 1997 Skaraborgin lääni lakkautettiin, ja siitä tuli osa Länsi-Götanmaan lääninä. Rydin pitäjä sijaitsi Skaraborgin läänin Kåkindin kihlakunnassa, jonka suurimpaan kaupunkiin Skövdeen Ryd liitettiin 1952 (Kuva 4.).

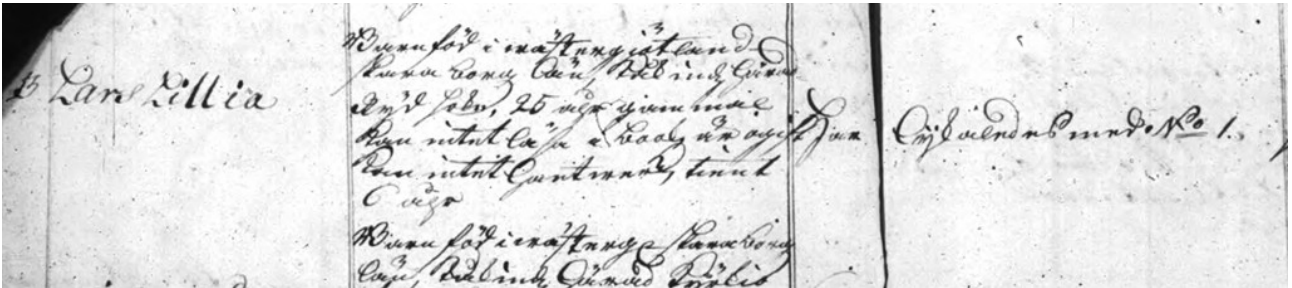
Katselmusluettelossa 1721 kerrotaan lisäksi, että Lars Lillia oli 25-vuotta vanha, lukutaidoton, naimaton, eikä hallitse erityisiä käsityötaitoja. Palvelusaika oli tuolloin 6-vuotta. Tästä laskettuna Lars olisi siis syntynyt noin 1696, mikä merkitsee sitä, että hän olikin kuollessaan 1743 vain 47-vuotias, eikä kuusikymppinen kuten hautaustietoihin oli merkitty. Nuorempaa ikää puoltaa toki naimattomuus ja isäksi tulo vasta Sänkimäelle saapumisen jälkeen. Sota-aika oli varmasti jättänyt veteraaneihin jälkensä, sillä Kuopion komppaniastakin nämä vanhat sotamiehet siivottiin pois varsin nopeaan tahtiin juuri niihin aikoihin kun Larskin sai eron armeijasta. Ei siis liene ihmeellistä, että pappi arvioi hänen ikänsä aika paljon pieleen hautausluetteloon.

Ruotsin valtionarkistosta löytyy digitoituna Rydin pitäjän asukasluettelo (husförhörslängder) ainakin vuosilta 1702-1706. Siellä on useita Lars-nimisiä poikia, mutta valitettavasti toistaiseksi mikään löytyneistä asiakirjoista ei anna vihjeitä siitä, mikä näistä pojista on tuleva sotamies Lillia. Patronyymin (isän etunimen) löytyminen jostakin helpottaisi Larsin sukulinjojen selvittämistä taaksepäin, mutta uusia arkistolöytöjä odotellessa joudumme kuitenkin tällä hetkellä tyytymään tähän.

Toivon, että nämä nyt löytämäni vihjeet auttavat sukuseuraa eteenpäin tutkimuksissaan, parhain terveisin: *Aino Kinnunen*

Kuva 1. Ote Kuopion maaseurakunnan haudattujen luettelosta vuodelta 1743. Lars Lilian kohdalla lukee "gl soldat i från Wästergötan". Lähde: SSHY.

Kuva 2. Ote Länsi-Götanmaan kolmikasratsuväkirykmentin viimeisestä katselmusluettelosta vuodelta 1721. Ratsumestari Valentin Johan von Krüdenerin komppanian sotilaan Lars Lillian (nro 3) kohdalla lukee: "Barnföd i Wästergötlands Skaraborgz län, Kåkindz härad Ryd sokn, 25 åhr gammal, kan intet läsa i book, är ogift, kan intet hantwerk, tient 6 åhr". Lähde: SVAR.

Kuva 3. Ruotsin entinen lääni Skaraborg,

Lähde:Wikipedia

http://sv.wikipedia.org/wiki/Skaraborgs_l%C3%A4n#/media/File:SverigesL%C3%A4n1997Skaraborg.svg

Kuva 4. Skaraborgin läänin kunnat. Lars Lilian synnyinpitäjä Ryd liitettiin Skövden kaupunkiin 1952.

Lähde: http://www.skaraborgsleder.se/vandring/images/se_vandring__skaraborg-hi.gif